

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/251/2020
Identifikačné číslo spisu:	1708205838
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1708205838.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov 1/ K. K., bytom XX L. M. S., XXXX K. Z. M., U., 2/ P. Z. S., bytom C. č. XX, C., zastúpených advokátom JUDr. Ladislavom Sirankom, so sídlom v Košútoch č. 485, proti žalovaným 1/ P. A. S., bytom Q. č. XX, C., 2/ B. Y., bytom Q. č. XX, C., zastúpených JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., so sídlom Žilinská č. 14, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14C/128/2009, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2019 sp. zn. 7 Co/230/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj odvolací súd) rozsudkom z 30. októbra 2019 sp. zn. 7 Co/230/2019 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj okresný súd, súd prvej inštancie) zo 6. mája 2019, č. k. 14C/128/2009-1049 a žalobcom priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

1.1. Mal za to, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď určil, že nehnuteľnosti - byt č. XX na X. poschodí situovaný na Q. ulici č. XX, C., bytový dom súp. č. XXXX, nachádzajúci sa v okrese C., v mestskej časti C. H. Z., kat. územie H. Z., ako spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu o veľkosti XXXX/XXXXXX, zapísaný na Liste vlastníctva č. XXXX katastra nehnuteľností, vedeného Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor a nebytový priestor - garážový box č. X - XXX, prízemie, situovaný na S. ulici v C., garážového domu súp. č. XXXX, nachádzajúci sa v okrese C., mestskej časti C. H. Z., kat. územie H. Z., ako aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach garážového domu o veľkosti XXXX/XXXXXX, zapísaný na Liste vlastníctva č. XXXX katastra nehnuteľností, vedeného Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, patrili ku dňu 15. januára 2014 do výlučného vlastníctva G. S., rod. R., narodenej XX. B. XXXX, naposledy bytom Q. č. XX, C. a priznal žalobcom náhradu trov konania. Po

vykonanom dokazovaní a jeho zhodnotení (vrátane záverov znaleckého posudku vypracovaného francúzskym lekárom - špecialistom na choroby nervového systému: Z.. S. U., znalcom Odvolacieho súdu mesta Grenoble zo dňa 16. mája 2008 predloženého žalobkyňou 1/, záverov znaleckého posudku č. 41/2012 a č. 52/2012 vypracovaného ku dňu 5. októbra 2012 psychiatrami Z.. Z. Č. a Z.. G. Z. pre účely trestného konania na základe uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave III, odboru kriminálnej polície, oddelenia ekonomickej kriminality, ktorého predmetom bolo vyšetrovanie duševného stavu poškodenej G. S., záverov znaleckého posudku Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku č. 12/2012, vypracovaného ku dňu 17. apríla 2013 a záverov znaleckého posudku č. 21/2016 vypracovaného ku dňu 26. júna 2016 znalkyňou z odboru psychiatria Z.. K. F.) došiel k jednoznačnému záveru, že právna predchodkyňa žalobcov G. S. v čase uzatvorenia Darovacej zmluvy dňa 13. novembra 2007, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti špecifikované v rozhodnutí (ďalej „darovacia zmluva,“) trpela duševnou poruchou v dôsledku u nej diagnostikovanej chorobnej demencie typu B., ktorá ju robila na tento právny úkon neschopnou. Keďže k takémuto zhodnému záveru došli všetci znalci z odboru psychiatria, nebol žiadny dôvod pochybovať o správnosti a presvedčivosti ich odborných názorov, a preto súd prvej inštancie správne konštatoval, že právna predchodkyňa žalobcov konala pri uzatváraní darovacej zmluvy v stave duševnej poruchy, v dôsledku ktorej nebola schopná na takúto zmluvu pristúpiť pre nedostatok jej rozumových a vôľových schopností, dostatočne ju pochopiť a posúdiť jej obsah, ako aj dôsledky z nej plynúce. Z uvedeného dôvodu darovaciu zmluvu posúdil za absolútne neplatný právny úkon, ktorá skutočnosť vyriešila prejudiciálnu otázku pre opodstatnenosť žalobcami požadovaného určenia, že G. S. bola ku dňu svojej smrti (15. januára 2014) výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom neplatnej darovacej zmluvy. Odhliadnuc od skutočnosti, že na základe znaleckého dokazovania vo vzťahu k psychickému stavu právnej predchodkyne žalobcov v čase relevantnom pre daný spor, mal súd prvej inštancie dostatočne preukázanú skutočnosť, na ktorej žalobcovia založili svoje prostriedky procesného útoku, pre úplnosť ďalej uviedol, že v konaní vyšli na povrch aj skutočnosti týkajúce sa správania žalovaného 1/ k G. S. v podobe trestnej činnosti, ktorej sa voči nej ako vlastnej matke dopustil. Okresný súd Pezinok trestným rozkazom sp. zn. 3T 262/2011 zo dňa 28.12.2011 odsúdil žalovaného 1/ za prečin krádeže a prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku elektronických peňazí alebo inej platobnej karty, ktorého sa dopustil tak, že v mesiaci október a november 2007 v Českej republike vykonal neoprávnené výbery finančnej hotovosti prostredníctvom bankomatovej karty vydananej na meno N. R., ktorý dňa 7. októbra 2007 zomrel, čím sestre zosnulého - dedičke G. S. (svojej matke) spôsobil škodu v celkovej sume 121 000,- Kč. S poukazom na uvedené mal súd prvej inštancie za to, že nakoľko žalovaný 1/ bol schopný dopustiť sa majetkovej trestnej činnosti a poškodiť tým svoju matku, a to presne v období, kedy s ňou uzatvoril predmetnú darovaciu zmluvu, nemohol byť dobromyseľným prijímateľom daru a mal motív spočívajúci v zisťovaní majetkovom prospechu, vedúci ho zneužiť nepriaznivý psychický stav svojej matky a primäť ju k podpísaniu darovacej zmluvy.

1.2. Odvolací súd k námietkam žalovaných uviedol, že v súvislosti s námietkou žalovaných prezentovanú ich právnym zástupcom v priebehu pojednávania dňa 6. mája 2019, (na ktorom rozhodol okresný súd vo veci), v ktorej vyjadril nesúhlas s obsahom žalobného návrhu (petitu) v zmysle jeho pripustenej zmeny uznesením z 21. novembra 2014 č. k. 14C 128/2009-721 z dôvodu nesprávnosti petitu (ktorú nemohol uplatniť skôr) bolo nesporné, že žalovaný 1/ splnomocnil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní 20. decembra 2016, a teda svoju námietku týkajúcu sa žalobného návrhu mohol uplatniť zjavne skôr v akomkoľvek procesnom podaní, návrhu či vyjadrení nasledujúcim po uvedenom dátume splnomocnenia alebo mohol predniesť uvedenú námietku už na pojednávaní 15. januára 2019 predchádzajúce pojednávaniu konanému 6. mája 2019. Navyše, ak právny zástupca žalovaných od nesprávnosti petitu odvodzoval neodôvodnenosť žaloby a žiadal ju zamietnuť, mohol svoju námietku uplatniť nezávisle od prípustnosti odvolania proti uzneseniu o pripustení zmeny žaloby kedykoľvek potom, a to v rámci prostriedkov procesnej obrany, čo však neurobil, dôsledkom čoho súd prvej inštancie správne na túto námietku v súlade s § 153 ods. 2 CSP neprihliadol. Bolo zrejmé, že nevyužitie tejto možnosti osvedčuje aj písomné podanie právneho zástupcu žalovaných zo dňa 29. septembra 2017, v ktorom súdu oznámil, že okrem doteraz v súdnom konaní prednesených prostriedkov procesnej obrany a útoku, vrátane všetkých návrhov na vykonanie dôkazov, nepredkladá žiadne ďalšie prostriedky a návrhy. Na námietku právneho zástupcu žalovaných uvedenú na pojednávaní 6. mája 2019, že žalovaná 2/ nemohla včas uplatniť prostriedky procesnej obrany, nakoľko do konania vstúpila až v roku

2019 súd prvej inštancie neprihliadol. Správne v tejto súvislosti uviedol, že žalovaná 2/ písomne splnomocnila právneho zástupcu na zastupovanie v konaní 5. februára 2019 a tento mal od tohto okamihu dostatok času, aby uplatnil v mene žalovanej 2/ osobitné prostriedky procesnej obrany, ak to považoval za potrebné pre rozhodnutie vo veci samej. Podľa názoru súdu prvej inštancie sám právny zástupca nemal potrebu osobitne vo vzťahu k žalovanej 2/ uplatňovať iné prostriedky procesnej obrany ako vo vzťahu k žalovanému 1/, keďže z predmetu sporu je zrejmé, že rozsudok v posudzovanej veci sa musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalovaný. Z uvedeného vyplýva existencia nerozlučného spoločenstva na strane žalovaných, keď oba subjekty vystupujúce na strane žalovaných majú spoločnú povinnosť rešpektovať rozhodnutie vo veci určenia vlastníckeho práva, čo vyplýva aj zo samotnej povahy vlastníckeho práva ako absolútneho práva, ktoré pôsobí voči všetkým.

1.3. Pokiaľ žalovaní 1/, 2/ uplatnili námietky o nesprávnosti žalobného petitu, t.j. návrhu o akom súd prvej inštancie v konaní rozhodoval, odvolací súd uviedol, že sporový proces je bezvýnimočne ovládaný dispozičným princípom, keď sporové konanie iniciuje žalobca a určuje jeho program. Vada podmienok konania v podobe neexistencie žaloby je tak v praxi výnimočná. Za vadu procesných podmienok konania by bolo možné považovať aj porušenie zásady ne ultra petitem, t.j. prekročenie žalobného návrhu súdom v prípade, ktorý nespĺňa predpoklad uvedený v § 216 ods. 2 CSP, čo predstavuje prípad prisúdenia nároku, ktorého sa žalobca nedomáhal. V danej veci sa však o takýto prípad nejednalo. Z obsahu spisu v odvolací súd ustálil, že konanie bolo začaté na základe žaloby z 5. decembra 2008, ktorou sa právna predchodkyňa žalobcov p. G., v postavení darcu domáhala voči obdarovanému v súčasnosti žalovanému 1/ určenia neplatnosti darovacej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného bremena uzatvorenej medzi nimi 13. novembra 2007. Po úmrtí p. G. (dňa 15. januára 2014) súd prvej inštancie konal s jej právnymi nástupcami (žalobcami 1/, 2/) a v zmysle ich návrhu z 20. novembra 2014 uznesením podľa § 95 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30.6.2016 (ďalej „O.s.p.“) pripustil zmenu žalobného návrhu s petitom, ktorý sa zhodoval s výrokom súdu prvej inštancie.

1.4. Odvolací súd k odvolacej námietke žalovaných ďalej uviedol, že súdna prax slovenských súdov pripúšťa žaloby o určenie, že vec patrila ku dňu smrti poručiteľa do jeho vlastníctva a aj žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, keď v prípadoch oboch druhov žalôb sa navrhované určenie vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (obsahovo sa jedná o to isté). Pokiaľ žalovaní opakovane citovali rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2011, sp. zn. 1 Cdo 183/2009 a z 16. decembra 2010, sp. zn. 3 Cdo 154/2010 (R 32/2011) odvolací súd uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v citovaných rozhodnutiach nevyslovil právny názor o neprípustnosti žaloby o určenie, že vec patrila ku dňu smrti poručiteľa do jeho vlastníctva a nezaoberal sa ani možnými variáciami žalobného petitu v konaniach vyvolaných rozporom o tom, čo patrí do dedičstva po poručiteľovi.

1.5. Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení § 133 až § 135 zákona č. 99/1963 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2016, resp. z ustanovení druhého dielu zákona č. 160/2015 Z.z. v znení účinnom od 1. júla 2016 alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil.

1.6. Za nedôvodnú posúdil odvolací súd námietku žalovaných, že žalovanej 2/ do vydania rozhodnutia vo veci nebola doručená žaloba z 3. júla 2008, čím jej bola odňatá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam v nej uvedeným. Z obsahu spisu vyplývalo, že o návrhu žalobcov 1/, 2/ z 19. decembra 2016 a z 31. augusta 2017 na pripustenie B. Y., narodenej X. B. XXXX, bytom Q. XX, C. do konania ako ďalšieho subjektu na žalovanej strane, súd prvej inštancie rozhodol, uznesením zo dňa 15. novembra 2018, sp. zn. 14 C/128/2009 v spojení s opravným uznesením z 21. januára 2019. Na základe pokynu zákonného sudcu z 19. októbra 2018 bolo žalovanej 2/ na uvedenú adresu na meno B. S. doručované v poradí prvé uznesenie súdu prvej inštancie, žaloba s prílohami zo dňa 3. júla 2008 spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, zmena žaloby z čl. 721 a poučenie strany sporu o jej procesných právach a povinnostiach; súdna zásielka sa vrátila ako nedoručená s poznámkou o jej nevyzdvihnutí v úložnej dobe dňa 7. decembra

2018. Po vydaní opravného uznesenia z 21. januára 2019, (súčasťou ktorého bola o.i. aj zmena priezviska žalovanej 2/ prijatého uzavretím manželstva) boli spoločne s týmto opravným uznesením a predvolaním na termín pojednávania 25. apríla 2019 žalovanej 2/ doručované aj 7. decembra 2018 vrátené písomnosti (t.j. žaloba s prílohami zo dňa 3. júla 2008 spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, zmena žaloby z čl. 721, poučenie strany sporu o jej procesných právach a povinnostiach a uznesenie súdu prvej inštancie z 15. novembra 2018, sp. zn. 14C/128/2009). Podľa záznamov z doručovania sa aj táto písomnosť súdu vypravená na doručenie na základe pokynu zákonného sudcu z 21. januára 2019, vrátila 28. februára 2019 ako nedoručená s poznámkou zásielka neprevzatá v odbernej lehote. Vychádzajúc z uvedeného pri zohľadnení, že miesto trvalého bydliska Q. XX, C. žalovaná 2/ sama uvádzala v splnomocnení udelenom JUDr. Milanovi Ficekovi, advokát s.r.o. so sídlom Žilinská 14, Bratislava z 5. februára 2019 doručeného súdu prvej inštancie 20. februára 2019 a na tejto adrese aj 24. apríla 2019 riadne prevzala oznámenie súdu o zrušení termínu pojednávania nariadeného na deň 25. apríla 2019, odvolací súd dospel k záveru o riadnom splnení si povinnosti súdu doručiť žalobu (§ 167 v spojení s § 106 ods. 1, § 111, § 116 CSP), ktorý svojim postupom neznemožnil žalovanej 2/ uskutočňovať jej patriace procesné práva. V tejto súvislosti odvolací súd dodal, že žalovaná 2/ a ani jej právny zástupca v priebehu konania pred súdom prvej inštancie až do konečného rozhodnutia túto v odvolaní uvedenú vadu v procesnom postupe súdu prvej inštancie nenamietali.

1.7. K námietke o nevykonaní dôkazu, t.j. „výsluchov žalovanej 2/, svedkov a v konaní ustanovenej znalkyne,, odvolací súd uviedol, že súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať, je výlučne na súde (§ 185 ods.1 CSP), avšak musí dbať na to, aby nevyhlásil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať rozhodný skutkový poznatok tvrdený účastníkom. Pokiaľ v prejednávanej veci pri zohľadnení vykonaného dokazovania, dôsledne opísaného v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie a jeho zhodnotenia jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti, uznesením vyhláseným v priebehu pojednávania zamietol tieto návrhy žalovaných 1/, 2/ návrhy na doplnenie dokazovania a vo veci rozhodol bol postup súdu prvej inštancie v súlade s čl. 17 CSP, keď rozhodnutím o nevykonaní ďalšieho dokazovania (o pre rozhodnutie nepodstatných skutkových poznatkoch o veci) predišiel zbytočným prietahom, konal hospodárne a bez zbytočného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

2. Proti rozsudku krajského súdu podali žalovaní 1/, 2/ (ďalej aj dovolatelia) dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodnili s poukazom na § 420 písm. f/ CSP ako aj nesprávnym právnym posúdením podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietali, tak ako už v odvolaní, že súd nedoručil žalovanej 2/ žalobu z 3. júla 2008, ktorý nesprávny postup odvolací súd odobril. Súd prvej inštancie porušil základnú povinnosť pri doručovaní žaloby, a síce povinnosť zisťovať skutočný pobyt žalovanej 2/. Súd prvej inštancie sa uspokojil (čo de facto potvrdzuje aj odôvodnenie jeho rozhodnutia) s tým, že ak žalovaná 2/ mala neskôr adresu trvalého pobytu uvedenú na splnomocnení, tak potom bola splnená aj povinnosť súdu doručiť žalobu. Tým, že nebola žaloba žalovanej 2/ účinne a procesné správne doručená, boli porušené jej elementárne procesné práva (ako právo vyjadriť sa, právo uplatňovať prostriedky procesnej obrany) čím jej znemožnil uplatňovať jej práva, čoho dôsledkom je porušenie jej práva na spravodlivý proces. Namietali nevykonanie dôkazov, ktoré navrhovali, a to, aby bola v konaní vypočutá žalovaná 2/ v pozícii strany sporu, vypočutí svedkovia a rovnako tak aj súdom ustanovený znalec. Nevykonanie navrhnutých dôkazov súdom prvej inštancie namietali žalovaní aj v odvolacom konaní. Súd druhej inštancie sa však aj v tomto prípade stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie. S tým, že súd nemusí vykonať všetky navrhnuté dôkazy, ale len tie, ktoré sú relevantné pre zistenie skutkového stavu, je možné podľa žalovaných súhlasiť, avšak tento záver nemožno aplikovať na tento posudzovaný prípad. Keďže súd výsluchy nepripustil, nemožno spätne zhodnotiť a posúdiť, čo by preukázali dané dôkazy. Žalovaní trvali na výsluchu znalcov, keďže v daných znaleckých posudkoch sa vyskytovali nezrovnalosti a rozpory, na ktoré žalovaní poukázali, položili k nim otázky, no s týmito sa súd nevysporiadal a na námietky žalovaných neprihliadol. Súd odmietol vykonať výsluch čo i len jedného svedka navrhnutého stranou žalovaných. Naproti tomu, súd pripustil výsluchy svedkov žalujúcej strany, o dôveryhodnosti ktorých možno minimálne polemizovať. Niektorí svedkovia sa javili byť „naklonení“ záujmom žalobkyne, čo len vzbudzuje pochybnosť o ich dôveryhodnosti a zaujatosti.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu žalovaní uviedli, že problematickým bodom je, že sa určuje vlastníctvo niekoho, kto nie je subjektom práv a povinností a nemá teda už ani procesnú subjektivitu.

Ďalší, azda najzásadnejší problematický bod možno vidieť v tom, že právna predchodkyňa žalobcov najskôr žalovala určenie neplatnosti zmluvy. Po jej smrti žalobcovia požiadali o zmenu žaloby a začali požadovať určenie vlastníckeho práva. Tým, že súd pripustil zmenu žaloby, porušil zásadu neustrannosti, rovnosti a kontradiktórnosti. Nič mu nebránilo v tom, aby pokračoval v tom istom predmete sporu s právnymi nástupcami. Ak by aj určil, že zmluva je neplatná, výrok by bol pre notára, ako súdneho komisára záväzný pri riešení otázky masy dedičstva. Nebol dôvod na zmenu žaloby. Ak súd mal za to, že žaloba musela byť zmenená, nakoľko sa pri určovaní neplatnosti zmluvy jedná o rozhodnutie inter partes, tak potom mal žalobu zamietnuť, keďže došlo k strate sporu na strane žalobcov. Takýmto spôsobom došlo de facto k obídniu procesného následku v podobe straty sporu, čo malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia. Poukázali na judikát Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2010, sp. zn. 3 Cdo 154/2010 (R 32/2011). Uviedli, že aj keby právna prax súdov SR pripúšťala takéto žaloby, ako to uvádza súd druhej inštancie, stále nie je zodpovedaná otázka, či bolo možné takýmto spôsobom postupovať aj v tomto konaní, a či bolo zákonné povoliť zmenu žaloby. V tomto smere je skutočne žalobca pánom sporu a súd mu nemá v takomto prípade „pomáhať“ v tom ako správne vec žalovať. Faktický postup súdu prvej inštancie bol však opakom toho. Súd napomáhal strane žalobcu pri zmene petitu, čím zásadným spôsobom porušil princíp rovnosti. Záverom uviedli žalovaní, že rozhodnutie týchto zásadných právnych otázok, ktoré mali vplyv na úspech v spore záviselo od vyriešenia zložitej právnej otázky, keďže súd prvej aj druhej inštancie rozhodol v tejto súvislosti o právnej otázke, ktorá doposiaľ nebola najvyšším súdom vyriešená, zakladá táto skutočnosť dovolací dôvod. Žiadali preto zrušiť rozsudok krajského i okresného súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu toto navrhli odmietnuť, uviedli, že s procesnými námietkami uplatnenými v dovolaní sa riadne vysporiadal už odvolací súd, poukázali i na skutočnosť, že hoci sa žalovaní mali možnosť vyjadriť k znaleckému posudku, toto neurobili. Dôvody, ktorými žalovaní odôvodňovali prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenia považovali za nepresvedčivé a nenáležité.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaní 1/ a 2/, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je potrebné odmietnuť.

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod.

7.1. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený

súdca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

7.2. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolatelia opakovane (tak ako v odvolacom konaní namietali), že súd prvej inštancie porušil právo žalovanej 2/ tým, že jej nebola riadne doručená pôvodná žaloba. Odvolací súd sa s touto námietkou podrobne zaoberal a dal odôvodnenú odpoveď (bod 1.7. tohto rozhodnutia) s ktorým odôvodnením sa dovolací súd plne stotožňuje a dodáva, že postupom lege artis zo strany súdu nemôže prísť k odňatiu možnosti konať pred súdom.

11. Pokiaľ dovolatelia v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP súdom nižšej inštancie vytýkali nedostatky v zistenom skutkovom stave a v nevykonaní dôkazov, dovolací súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000), ako aj na rozhodnutia 1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017, 9 Cdo 7/2020). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Dovolací súd opakovane judikuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, v danom prípade však z obsahu spisu nie je možné takýto záver prijať.

Rovnako prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017).

12. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

13. Žalovaní ďalej namietali, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b/CSP. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

14. Dovolaťel'a, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, všeobecne zaťažuje procesná povinnosť jednoznačným a určitým spôsobom zadefinovať tzv. dovolaciu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne (m. m. 1 Cdo 162/2018, 3 Cdo 141/2018, 4 Cdo 37/2017, 5 Cdo 190/2018, 8 Cdo 14/2018) a zároveň uviesť, ktorý z predpokladov uvedených v tomto ustanovení zakladá prípustnosť ním podaného dovolania (1 Cdo 150/2018, 2 Cdo 185/2018, 3 Cdo 52/2017, 7 Cdo 50/2018, 8 Cdo 130/2018). Tejto požiadavke zodpovedá i povinnosť vyjadrená v § 429 CSP v spojení s čl. 11 ods. 2 Základných princípov CSP. Splnením týchto procesných povinností vytvára pre dovolací súd podklad, ktorý je nevyhnutne potrebný pre posúdenie prípustnosti dovolania a prípadne (pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je prípustné) tiež pre zameranie meritórneho odvolacieho prieskumu.

15. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie.

15.1. Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (1 Cdo 150/2018, 2 Cdo 185/2018, 3 Cdo 74/2017, 4 Cdo 235/2016, 5 Cdo 16/2017, 6 Cdo 6/2018, 7 Cdo 254/2018, 8 Cdo 191/2018).

16. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017, 9 Cdo 8/2020).

17. Z obsahu dovolania žalovaných odôvodneného dovolacími dôvodmi v zmysle § 421 ods. 1, písm. b/ CSP je zjavné, že uviedli len všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa ich názoru došlo v konaní pred odvolacím súdom i prvoinštančným súdom, avšak nekonkretizovali vôbec právnu otázku, na riešení ktorej podľa jeho názoru odvolací súd založil svoje nesprávne rozhodnutie, ani nevysvetlil potrebu, aby dovolací súd takúto otázku vyriešil. Dovolaťel' nešpecifikoval právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) - Dovolaťelia len zopakovali svoju právnu argumentáciu z konania pred súdmi nižších inštancií. V polemike so závermi súdov zotrvali na názore, že ...“ aj keby právna prax súdov SR pripúšťala takéto žaloby, ako to uvádza súd druhej inštancie, stále nie je zodpovedaná otázka, či bolo možné takýmto spôsobom postupovať aj tomto konaní, a či bolo zákonné povoliť zmenu žaloby V tomto smere je skutočne žalobca pánom sporu a súd mu nemá v takomto prípade „pomáhať“ v tom ako správne vec žalovať. Faktický postup súdu prvej inštancie bol však opakom toho. Súd napomáhal strane žalobcu pri zmene petitu, čím zásadným spôsobom porušil princíp rovnosti . Záverom uviedli žalovaní: ...“ že rozhodnutie týchto zásadných právnych otázok, ktoré mali vplyv na úspech v spore záviselo od vyriešenia zložitej právnej otázky, keďže súd prvej aj druhej inštancie rozhodol v tejto súvislosti o právnej otázke, ktorý doposiaľ nebola

najvyšším súdom vyriešená, zakladá táto skutočnosť dovolací dôvod“. Z uvedeného nie je možné vyabstrahovať ani pri všetkej snahe konkrétnu právnu otázku, ktorá nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená. Dovolací súd poznamenáva, že sami dovolatelia poukazujú na to, že súdy riešia v mnohých prípadoch identické spory, avšak v prípade svojho sporu, prejavujú len svoj nesúhlas s právnym posúdením a postupom odvolacieho súdu, takýto nesúhlas však sám o sebe nie je spôsobilý založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

18. Dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, v ktorom absentuje uvedenie otázky právneho významu, ktorá nebola dosiaľ v rozhodnutiach dovolacieho súdu riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), obsahovo a významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

19. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priechiaci sa nielen všeobecne koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľov, týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, je nedostatočná a nie je v podanom dovolaní vymedzená spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Uzavrel preto, že na podklade dovolania žalovaných nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v tejto časti odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

21. Najvyšší súd na základe uvedeného, dovolanie žalovaných, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 447 písm. c/ CSP), a ktorého dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP (§ 447 písm. f/ CSP), odmietol.

22. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.